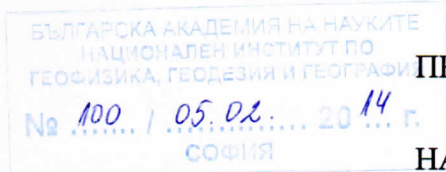

ДО

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА НАУЧНОТО ЖУРИ ЗА ЗАЩИТА

НА ДИСЕРТАЦИЯ НА РОСИЦА ИВАНОВА МИКОВА

Проф. д-р Борис Колев

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационния труд на докторанта Росица Иванова Микова на тема „Миграцията на населението на България през преходния период”, за присъждане на образователната и научна степен „ДОКТОР” по научната специалност 01.08.08 - „География на населението и селищата”. Направление 4.4 „Науки за земята”

Научен ръководител: доц. д-р Емил Димитров и проф. д-р Чавдар Младенов

Рецензент: проф. д-р Христо Нейков Каракашев, научна специалност „Народно стопанство (регионална икономика)”, шифър 05.02.03 и научна специалност „География на населението и селищата”, шифър 01.08.08

Основание за рецензията: Заповед № 01-474/13.12.2013г. на и.д. Директор на Национален институт по геофизика, геодезия и география при БАН за определяне на научно жури и Решение от първото заседание на Научното жури за провеждане на защита на докторската дисертация на Росица Иванова Микова

Уважаеми г-н Председател,

Уважаеми членове на Научното жури,

Рецензията на дисертацията на г-жа Росица Иванова Микова на тема „Миграцията на населението на България през преходния период” е изготвена съгласно законовите изисквания.

I. Кратки биографични данни за г-жа Росица Иванова Микова

Г-жа Росица Иванова Микова е родена на 30.09.1973 г. Завършила е висшето си образование „Магистърска степен“, специалност „География“ при ГГФ на СУ „Св. Климент Охридски“ през 1998 г. със специализация „География на населението и селищата“. Последователно работи в „Кремиковци“ АД, ЕТ „Престиж“, Фондация „Репортер“ като оператор база данни и поддържане на интернет сайт и др.

Г-жа Микова е зачислена като редовен докторант в Географския институт при БАН през 2009г. със Заповед № 404 на директора на Института. Положила е изискуемите докторантски изпити с отлични оценки.

На 06.11.2013г. е проведено заседанието на Разширения научен семинар за провеждане на вътрешната защита на докторския труд и е прието Решение за откриване на процедура за официална защита на дисертацията.

Г-жа Микова има много добра езикова подготовка – владее писмено и говоримо английски и френски език. Също така има и отлични технически умения за работа с операционните системи Windows, Word, Excel и др.

II. Обща характеристика на дисертационния труд. Цели, обхват и методология на научното изследване.

Дисертацията на Росица Микова е в обем от 188 страници, 23 таблици, 21 фигури (картодиаграми, картосхеми и др.). Библиографията включва 133 литературни източника, от които на български – 104, на руски – 21, на английски – 5, на латиница – 5 и 3 интернет адреса.

В структурно отношение дисертационният труд е обособен в шест глави, увод и заключение, като е налице необходимата логическа последователност и обвързаност между отделните части на труда.

Не е ясно по какви съображения пета глава „Основни причини за мигриране” от стр. 137 до стр. 149 е обособена без вътрешно структуриране. Неизяснен остава и въпросът дали това е точното място на тази глава.

В увода и първа глава докторантът е очертал рамката и актуалността на изследвания проблем, основната цел на дисертацията, обекта и предмета на изследването, защитаваната теза и конкретните задачи на изследването. В първа глава се дава ясна представа за подходите и методите на изследването като се акцентира върху статистическото наблюдение, обработка и анализ на събраната информация като са приложени „общонаучни, статистически, демографски и географски методи”.

Добро впечатление остава нагледното представяне на използваната информация като са разработени прецизни авторски картодиаграми, графики, схеми и таблици. Отлично впечатление оставя и използването на подходящ „софтуер (ЕКСЕЛ и ГИС)”.

След внимателния прочит на докторския труд може да се направи извода, че предметът, обектът и тезата на докторанта са формулирани и развити много добре. Целта и задачите са постигнати в много висока степен. Въпреки младата си възраст, липсата на достатъчен практически опит, докторантът Росица Микова е създавала една много добра база на своето научно развитие, направила е сериозно самостоятелно научно изследване с използване на значителен емпиричен материал, критично и пълноценно е използвала разнообразни литературни източници, надеждни интернет сайтове, нормативни актове и е формулирала комплексни прецизни изводи за интензитета, факторите и причините на миграцията на населението, а така също и за възрастово-половата структура на мигрантите, а в крайна сметка за изясняване взаимодействието „миграционни процеси – демографска ситуация” в териториален аспект.

Във втора глава „Фактори, обуславящи миграционната подвижност на населението на България през преходния период” (стр. 32 – стр. 58) авторът много задълбочено и компетентно изследва влиянието на демографските, икономическите, психологическите, географските и социално-политическите фактори. Тук би могло да

се помисли дали не е по-добре да се анализира влиянието на политическия фактор от началото на преходния период (началото на 90-те години на миналия век), отколкото да се разказва за случилото се до края на 1989 год., което почти няма връзка с изследвания преходен период.

В трета глава „Географска характеристика на миграцията в България” са изследвани „Интензитета и посоките на вътрешната миграция в България”, „Вътрешната миграция на населението в България от Освобождение до началото на 90-те години на 20 век” и „Регионални особености на миграционните процеси през преходния период” главно по общини и области. И тук считам, че би могло да се помисли дали е необходимо да се отделя внимание на „вътрешната миграция на населението в България от Освобождението до началото на 90-те години на 20 век”, още повече, че това е направено в силно синтезиран вид и сравнително слабо кореспондира със случващото се в преходния период.

В четвърта глава „Полово-възрастова структура на мигрантите” (стр. 111 – стр. 136), авторът много задълбочено и компетентно е изследвал посочените възрастова и полова структура на мигриралите лица, което се отличава като значим приносен момент на дисертационното изследване. Направени са значими изводи и обобщения, които могат да се използват от областната и общинската администрация при вземане на конкретни управленски ефективни решения.

В пета глава „Основни причини за миграцията” докторантът е направил сполучливи анализи, изводи и обобщения на получената информация от НИС по използваната от тях методология – „постоянна работа”, „временна работа”, „сключване на брак”, „образование”, „с /при) родители” и др. Убеден съм, че докторският труд само би спечелил, ако авторката се беше опитала да проведе самостоятелно социологическо изследване за нагласата на населението за вземане на решение за мигриране, което безспорно ще е доста трудно и сложно за изпълнение, но ще бъде много показателно и плодотворно при търсене на целенасочени управленски решения на миграционните проблеми.

С приноси моменти се отличава и шеста глава „Влияние на вътрешната миграция върху демографската и поселищната ситуация”. И тук остава открит въпросът дали трудът не би спечелил, ако двата важни проблема „демографска ситуация” и „поселищна ситуация” не бяха отделени и анализирани самостоятелно.

III. Аналитични способности и умения за защита на авторските позиции. Научни и научно-приложни приноси.

От направения преглед на съдържанието и коментара на рецензирания дисертационен труд е повече от ясно, че става въпрос за един задълбочен и сериозен научен труд, което показва, че докторантът :

- много добре познава литературата и научните достижения в тази област;
- добре е открил както теоретико-методологическите, така и практико-приложните проблеми, произтичащи от поставената тема;
- показал е умение да дискутира с утвърдени учени в областта на изследваната проблематика, да аргументира и защитава свои постановки, хипотези и позиции;
- демонстрирал е способности за провеждане на самостоятелно научно изследване;
- при набирането, обработването и анализирането на емпирични данни за целите на своето изследване, докторантът е доказал, че притежава аналитично-творчески възможности, както и за успешно прилагане на нови, модерни методи и технологии;

В дисертационния труд се съдържат научни и научно-приложни резултати, които могат да се считат за приноси за науката и практиката, а именно:

- много добър аналитичен преглед на теорията в областта на миграцията на населението, а така също и геодемографското и поселищното развитие на страната;
- задълбочено и компетентно изследване на демографските, икономическите, психологическите, географските и социално-политическите фактори,

обуславящи миграционната подвижност на населението на България през преходния период.

- безспорно с много висок принос се характеризират изследванията на автора за интензитета и посоките на вътрешната миграция в България през преходния период, а така също и вътрешната миграция на населението между областите и според видовете населени места.
- практико-приложна насоченост имат анализите, изводите и препоръките относно вътрешните миграции върху тенденциите на демографските процеси и развитието на селищната мрежа. На практика докторантът Росица Микова достига до формулиране на управленски решения, които могат да бъдат използвани в дейността на областната и общинската администрация.

IV. Критични бележки и препоръки.

Докторският труд не е лишен и от някои пропуски, недостатъчно добре обосновани изводи, които не намаляват вече посочените достойнства, но биха могли да бъдат избегнати :

- като пропуск считам липсата на по-сериозно отношение по такива важни национални документи като: „Развитие на човешките ресурси в Република България през периода 2007г.-2013г.”, „Национална стратегия за демографско развитие на населението на Република България (2012г.-2030г.)”, „Национална стратегия за Република България по миграция и интеграция (2008г.-2015г.)”, „Национална стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012г.-2022г.” и др.
- в заглавието на труда би било редно да се посочат годините на преходния период предмет на изследването (примерно 1990г.-2011г.), тъй като основните използвани данни са до 2010г.-2011г.
- отделните изследвания се отнасят за различни несъвместими периоди. Така например „интензитета на миграцията по миграционни потоци” е 1991г.-2009г. (стр.68), „изследванията на мигрантите по общини” и „механичния прираст по общини” е с период от 2002г. до 2007г. (стр.71), „вътрешната

- миграция” е с период на изследване 2001г.-2010г. (стр.91), „средногодишен интензитет на изселванията по области” е 2001г.-2010г. (стр.94) и др.
- бих си позволил предвид високата актуалност, теоретичната значимост и компетентните изводи, обобщения и препоръки към областните и общинските администрации за ефективно въздействие на миграционните процеси да препоръчам на г-жа Микова да публикува своето изследване като монография.

V. Автореферат, справка за приносите и публичност на дисертационния труд.

Авторефератът е изготвен съобразно утвърдените изисквания в обем от 36 страници, като са включени 2 таблици и 7 картодиаграми, онагледяващи едни от най-важните анализи, изводи и обобщения, отразяващи основните научни приноси на автора. Като цяло авторефератът дава вярна и точна представа за достиженията в докторския труд на г-жа Микова.

Справката за приносите е изготвена коректно. Г-жа Микова има 2 публикации във връзка с темата на дисертацията, които отразяват най-важните раздели от труда. Първата е публикувана през 2011г. в сборника на научна конференция с международно участие и касае „Интензитет и посоки на вътрешната миграция през преходния период”, а втората – „Миграции по причини в България през периода 2001г.-2010г.” в сп. „Проблеми на географията”, кн.1-2, 2013г. Като имам предвид и многократните обсъждания на докторския труд, считам, че той е придобил широка публичност и е предизвикал значим интерес в научната общност.

VI. Заключение

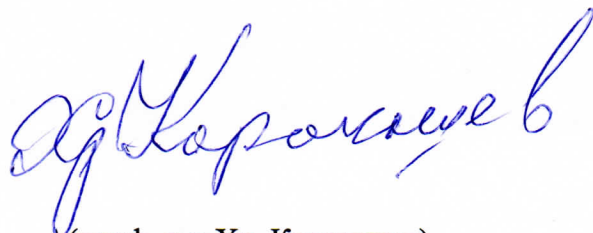
В заключение като имам предвид високата актуалност на изследваната проблематика, използваните съвременни количествени методи и най-вече съдържащите се научни и научно-приложни приноси в докторския труд на г-жа Росица Микова, който отговаря на всички изисквания на закона си позволявам да препоръчам на уважаемите членове на Научното жури с председател проф. Б.Колев

при департамент „География” на БАН да гласуват присъждането на научната и образователна степен „Доктор” на г-жа Росица Иванова Микова.

03.02.2014 год.

гр. София

Рецензент:

(проф. д-р Хр. Каракашев)